

מאוצרות הפרשה

וירא אליו ה' – לבקר את החולה (ב"מ פו):

הגאון רבי מרדכי פוגרמנסקי שאל פעם על לשון המשנה של "אלו דברים" שנאמר שם "ביקור חולים", מדוע נאמר "חולים" בלשון רבים ולא אמרו ביקור חולה בלשון יחיד. ותיירץ, שבני ביתו של החולה הרי הם גם כחולים במקצת, כיון שכל סדרי הבית משתנים וכולם טרודים בטיפול בחולה. כשבאים לבקר את החולה יש לשאול בשלומם וטובתם של כל בני ביתו של החולה ולא רק של החולה עצמו, לכן נאמר 'חולים' בלשון רבים. (גר לשולחן שבת)

ממה אדם צריך להתבייש? מרן הגראי"ל שטיינמן היה אומר: לפעמים אדם חולה קצת זמן. כשמתחיל להחלים הוא יוצא לרחובה של עיר. פעמים רבות אני חושב הרי חז"ל אומרים 'אין יסורים בלא חטא', אם כן כיון שהיה חולה הרי הוא חוטא, והיה צריך להתבייש ללכת ברחוב, שהרי כולם חושבים עליו – 'הנה החוטא...' (פרי חיים)

ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא (כ, ז) משמע מהפסוק שהטעם שהקב"ה רצה שאבימלך ישיב אותה, בגלל שאברהם נביא, ותימה גדולה שהרי משתמע שאם הוא לא נביא אז הוא לא היה דורש ממנו שישבי, ולמה? "יל שבאמת אם הוא לא נביא הוא לא יצטרך להשיב, ושתי תשובות לדבר. הראשון, שהרי שרה היתה אילונית, וקידושי אילונית אינם קידושין משום דהו קידושי טעות וממילא היא לא אשת איש, אלא א"כ הכיר בה וקידשה על דעת שהיא אילונית, וזה מה שאמר הקב"ה כי נביא הוא, והוא ידע שהיא אילונית, וממילא אין קידושי בטעות. התשובה השנייה, שלכאורה קשה הרי כתוב בכמה וכמה מקומות שאברהם אבינו היה כהן, וכהן אסור בשבויה, לכן אמר הקב"ה תשיב אותה כי הוא נביא והיא מותרת לו כי יודע שלא נגעו בה.

ותלך ותתע במדבר באר שבע (כא, יד)

וברש"י הביא מחז"ל: חזרה לגלולי בית אביה. ותמוה מנין ש'ותלך ותתע' מלמד שחזרה לגלולי בית אביה, הלא הכתוב יכול להתבאר כפשוטו שטעתה בדרכה? היה יהודי גאון עולם לפני השואה, שקראו לו ר' מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל. הוא נפטר בשוויץ ונקבר בא". הוא מספר שהוא נסע ברכבת מליטא, ממקום למקום, ובמהלך הנסיעה, הוא מצא יהודי שומר תורה ומצוות, נוסע איתו ברכבת. אותו יהודי היה שוחט ומוהל במקצועו. התחילו לדבר ביניהם דברי תורה, הם היו כל כך מרוכזים בלימוד ביחד ולא שמו לב, שהם צריכים לרדת. הגיע שעת צהרים והכרוז מודיע "הגענו לתחנה סופית" ... הרב שומע וצועק: "אויי וייי... התרחקנו שעתיים מהמקום שאנחנו צריכים לרדת... אין סיכוי שנגיע כבר לשבת הביתה..." אותו יהודי שהוא שוחט ומוהל, היה ממש נסער "תראה... לא הייתי כל כך הרבה זמן בבית... הבטחתי שאני יבוא לשבת..." ר' מרדכי אומר לו – "אדוני, מה אתה נסער כל כך, הקב"ה רוצה שנהיה פה בשבת!" ... אומר לו השוחט – כבוד הרב, אולי כבודו לא יודע אבל באיזור הזה אין יהודים בכלל!" מאיפה אתה יודע שאין? שאל ר' מרדכי, והלה השיב במליצה: "כי אם היו פה יהודים, היו מזמינים אותי לכאן, לשחוט..." יוצאים מתחנת הרכבת...

פוגשים שם בעלי עגלות (מעין המוניות של פעם) ושואלים את אחד מהם – "אולי אתה יודע איפה יש כאן יהודים?" אומר להם בעל העגלה – "כן, אני יודע... יש כאן יהודי אחד! אקח אתכם אליו..." לוקח אותם... יורדים מהכרכרה... מסתכלים... יש מזוזה על הדלת... ב"ה... נוקשים בדלת... פותח את הדלת היהודי... רואה את הרב והשוחט... הוא לא הכיר את הרב... כולו נהיה חיוור, מתנשף כולו... שואל אותם היהודי – סליחה, מישהו ממכם מוהל? אומר ר' מרדכי – "כן! הנה, הוא מוהל!" תוך שהוא מצביע על בן לווייתו "ברוך ה'!" צעק בשמחה... "שבוע שעבר נולד לי בן, ולא ידענו מה יהיה עם הברית, כי הילד לא הרגיש כל כך טוב, היום הרופא אמר לי, שאפשר לעשות לו ברית... אמרתי לו: 'עכשיו אתה מודיע לי? 12 בצהרים! מאיפה אני יביא מוהל?!'..." התפללתי לקב"ה: 'ריבונו של עולם, ציווית זביום השמיני ימול בשר ערלתו...' אני רוצה למול, אבל אין מוהל, מה אני יכול לעשות?! בכיתי... התפללתי... והקב"ה זימן אתכם לפה!" אמר ר' מרדכי למוהל: "עכשיו אתה מבין, למה הגענו לפה?! נו... אני סנדק, אתה מוהל, והוא אבי הבן!"... אומר ר' מרדכי ליהודי: תשמע, עכשיו אני מבין את דברי רש"י על הפסוק בפרשה: "ותלך ותתע במדבר באר שבע" מכאן שחזרה הגר, לגלולי בית אביה. מאיפה ידע את זה רש"י? כתוב שהיא טעתה בדרך... אבל מי אמר שהיא חזרה לגלולי בית אביה?! אומר ר' מרדכי פוגרמנסקי – פשוט מאוד, יהודי, לא טועה! אין טעית, זה לא שדיברתי בלימוד, ולכן בלי כונה, לא שמתי לב, וירדתי בתחנה הבאה... אין כזה דבר! יהודי, הקב"ה מדריך אותנו, על כל צעד ושעל! ואם כתוב ותלך ותתע במדבר באר שבע, זה אומר שהיא לא הייתה יהודיה, כי אם היא הייתה יהודיה, לא היה מופיע פסוק כזה ותתע... יהודי לא טועה, יהודי הוא מודרך! (הגאון רבי חיים ברוך בנצאל שליט"א, גליון א' אישיבער חומש)

והוכח אברהם את אבימלך על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך (כא, כה) למה חפר אברהם אבינו בארות? הלא ישנו דרכים אחרות להשיג מים. היו לו גם עבדים ומשרתים, ויכול היה לשלחם לשאוב מים ממעינות או לרכוש מים מבעלי בארות. מה, אפוא, היה הענין לחפור בארות שהיו שלו? יתר על כן, מדוע נלחמו עמו עבדי אבימלך, וסתמו לו את הבארות? מדוע הוא עצמו לא נכנע לאחר סתימת הבאר הראשונה, אלא המשיך לחפור עוד בארות? התשובה לכך היא, כי הבאר היתה מקום מפגש מרכזי, לשם היו כולם מגיעים לשאוב מים, כי כולם נזקקו למים שם היו נפגשים ומשוחחים. שם נערכו סימפוזיונים בנושאי אמונה בא-ל אחד ובאפסות האלילים. את הסימפוזיונים הללו ניהל אבינו אברהם. הבאים לבאר התעכבו שם, עמדו והמתינו לתורם לשאוב, ובינתים ניצל אברהם את ההזדמנות להפיץ את האמונה בה'. הבאר היתה אפוא מקום להפצת אמונה. הדבר היה לצנינים בעיני עבדי אבימלך, הם לא רצו שהאמונה בא-ל אחד תופץ בעולם, ולכן סתמו את הבארות. אבל אברהם התעקש להמשיך ולחפר, כדי לקיים את מקום המפגש שבו יופץ שם ה' בעולם.

(רבי מרדכי צימרוט שליט"א, נאה דורש)

יראת שמים נבחנת במעשים הנוגדים לטבע האדם!

וַיֹּאמֶר אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנֶּגֶר וְאֶל תַּעֲשׂ לֹו מֵאִמָּה כִּי עֲתָה יִדְעָתִי כִּי יִרְא אֱלֹהִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֵךְ אֶת יַחֲדָךְ מִמֶּנִּי (כ"ב, י"ב)
 לכאורה יש להתפלא: אילו היה נאמר בפסוק שכעת נודע עד כמה אברהם ירא שמים – ניחא; אולם משמעות לשון הפסוק הינה, שרק כעת נודע כי אברהם ירא שמים! והדבר פלא: האם כל המצוות שקיים אברהם אבינו עד כה, לא היו מספיקות בכדי להעיד על יראת השמים שהיתה בו? את התשובה נבין על פי המעשה הבא:
 ביום מן הימים, הופיעה בביתו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל אלמנה בוכיה ודמעתה על לחיה. בעודה ממתינה לתורה – ניסתה הרבנית לדובב אותה מעט ולאפשר לה לפרוק את אשר על ליבה, וזה הסיפור ששמעה:
 התברר, כי בעלה של אותה אלמנה – נפטר לבית עולמו חודשים ספורים קודם לכן, ורק לאחר שחלף זמן מה מהקבורה – הגיעה האלמנה למסקנה כי לא נקבר במקום ראוי לו על פי כבודו... כעת, היא מבקשת באופן מידי להעבירו לקבר אחר, במקום מכובד יותר, אולם אנשי ה'חברה קדישא' מסרבים בתוקף, ועל כן, בצר לה, הגיעה אל רבי משה – בכדי לבקש שיתערב לטובתה...
 "אבל זה הרי לא יתכן! טרם חלפה שנה מאז הקבורה, ודבר ידוע הוא כי על פי דין תורה אין להעביר את המת ממקומו עד חלוף שנת האבל!" ניסתה הרבנית להסביר, אך האלמנה בשלה: היא אינה יכולה לסבול את הפגיעה בכבודו של בעלה אפילו יום אחד... היא דורשת שיעבירו אותו תיכף ומיד למקום אחר, ואם לא כן – תדאג לעשות זאת בדרכים אחרות!
 והנה, הגיע תורה של האלמנה להכנס אל חדרו של רבי משה, שידוע היה כמי שליבו הרחום נשא תמיד את מכאוביהם של המוני עמך בית ישראל. הרבנית היתה משוכנעת, כי בחכמתו הרבה של בעלה הוא ימצא את הדרך להפיס את דעתה של האלמנה, ובלשון רכה להניא אותה מכוונתה... מה רבתה איפוא הפתעתה, כאשר מן החדר נשמעו קולות רמים של גערה!
 כן... רבי משה, העניו, בעל הלב הרחום, הרך כחמאה, אשר דיבורו תמיד נבחנת עם הבריות – גוער בקול רם באלמנה אומללה! היתכן?
 לאחר שעזבה האלמנה את הבית, מיהרה הרבנית להכנס אל חדרו של רבי משה ולשטוח בפניו את תמייתה. "מה קרה? מדוע גערת באלמנה זו?" תהתה, ורבי משה השיב בפשטות: "הסברתי לאלמנה כי התורה אוסרת עליה לעשות את מה שברצונה לעשות, ואילו היא – בשלה... אילו לא הייתי גוער בה – היא היתה מוצאת את הדרך לממש את כוונתה!
 "אמנם מטבעי אני רחום, וליבי אינו מניח לי לגעור אפילו באדם מן השורה, על אחת כמה וכמה באלמנה אומללה... אולם מה אעשה וקיום ההלכה תלוי בגערתי, וזה מה שהיה מוטל עלי לעשות על פי דין תורה? בליט ברירה עשיתי את המוטל עלי, גם אם קשה היה לי לעשות זאת, שכן האדם מחוייב לשעבד לתורה לא רק את מעשיו – אלא גם את רגשותיו!" הטעים רבי משה.
 הרי לנו, כי מי שיש בו יראת שמים אמיתית – פועל על פי רצון ה' גם כאשר הדבר עומד בסתירה לרגש הטבעי שלו. ומעתה יש לומר, כי דוקא בכך – נבחנת יראת השמים שישנה באדם: על פי המידה שבה הוא יכול לפעול נגד טבעו – במקום שבו רצון ה' מונח על כף המאזניים!
 בכך, נמצא תשובה לשאלתנו, על פי דרכו של הגאון מוילנא שאומר כך:
 אמנם, אברהם אבינו קיים מצוות רבות, ובראשן גמילות חסד עם הבריות. אולם מצוות אלו – לא היו בניגוד לטבעו, ואפשר שאף היו תואמות בהחלט לתכונות נפשו! משום כך, בכל המעשים שעשה אברהם אבינו עד כה – הוא עדיין לא הביא לידי ביטוי את יראת השמים שלו... רק כעת, כאשר פעל בניגוד לטבעו, והיה מוכן לנהוג באכזריות ולשחוט את בנו יחידו – הוכיח אברהם את יראת השמים שלו, ולכן רק כעת נאמר: "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה!" (מתוך "ללמדך" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

מי שלווה חלב שהתפוגה שלו בעוד יומיים, האם מותר לו להחזיר חלב שמחזיק מעמד לעוד שבוע?

שאלה: בשכונה חדשה שמתאכלסת מקרוב אין מכולת באזור, רק בריחוק מקום, ויש מי שעושה גמ"ח להלוואת חלב, שניתן לקחת ממנו שקית חלב ולהחזיר אחרי יום או יומיים כשמזדמן להגיע לצרכנייה. האם יש בזה איסור סאה בסאה?
 כמו כן, בעל הגמ"ח מבקש שיחזירו חלב עם תאריך תפוגה לעוד שבוע כדי שיחזיק מעמד ברשותו ולא יתקלקל. אם כן, מי שלווה חלב שהתפוגה שלו בעוד יומיים, האם מותר לו להחזיר חלב שמחזיק מעמד לעוד שבוע?
תשובה: מותר ללוות חלב על מנת להחזיר חלב ואין בזה איסור "סאה בסאה", שגזרו חכמים שמא יתייקר ויחזיר פירות יקרים יותר. וזאת כיון שהחלב מחירו קרוב ואינו משתנה בזמן קצר. וגם אם בזמן הפרעון אותו חלב כבר היה מתקלקל אם לא היה לוואה אותו, שאז אין היתר של "יצא השער" כמבואר ביד אברהם סי' קס"ב – ג"כ יש להקל, כיון שזה דבר מועט.
 אכן, אסור להתנות שיחזיר חלב שעומד לאורך זמן יותר ממה שלווה. שכן אפילו שאינו עולה יותר כסף ואין תוספת במחיר או בכמות, בכל זאת יש תוספת באיכות, וגם זה אסור, כמבואר בספר ברית פינחס (פ"ג סעיף כ"א). אלא, אם לקח חלב שתוקפו לעוד יומיים, יחזיר חלב שמחזיק עוד יומיים מזמן הפרעון, או ישלם בכסף. (הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית)

חידה שבועית

אָפֿינג ריץ 66 אַוּיִט, זאָק אַרצט אַוּיִט האַוּיִט האַוּיִט זאָק
 ?e.e.e.a.k.e.e.e. אַוּיִט האַוּיִט האַוּיִט האַוּיִט זאָק

תשובה לחידה: מעלית. תשובה לחידה פר"ש: על המילים "אולי אבנה ממנה" אומר רש"י: "למד על מי שאין לו בנים שאינו בנוי אלא הרוס".

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת גולדמן לאירוסי הבת משפחת סגל להולדת הבן משפחת ישראל להולדת הבת
גני הדר-עמישב: משפחת רוזן לאירוסי הבת משפחת הולצר להולדת הבן משפחת איזנשטט לאירוסי הבת
 משפחות גלזר – בהריר (מרכז העיר) לנשואי הבת הנכדה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
 מינהל שירותי קהילה

